647510 **23MCM1accC103x** **Seat No :________**

M.Com Semester - 1 (*CBCS*) Examination
Nov/Dec-2023 (SYLLABUS YEAR JUNE-2023)
Accounting for Management (Core)

Time: 2:30 Hours **Marks: 70**

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન-૧ આરંભ લીમીટેડની નીચેની માહિતી પરથી તા. ૩૧ ડીસેમ્બરના રોજ પુરા થતા ચાર માસ માટેનું રોકડ અંદાજપત્ર તૈયાર કરો. (૨૦)

તા.૧ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૩ના રોજ રોકડ સિલક રૂ. ૩૦,૦૦૦.

માસ	કુલ વેચાણ રૂ.	ઉધાર ખરીદી રૂ.	મજુરી રૂ.	પરોક્ષ ખર્ચા રૂ.
જુલાઈ	૩,૬૦,૦૦૦	૧,૮૦,૦૦૦	૭૨,૦૦૦	૯૦,૦૦૦
ઓગસ્ટ	૪,૨૦,૦૦૦	૨,૪૦,૦૦૦	૯૦,૦૦૦	૯૬,૦૦૦
સપ્ટેમ્બર	૪,૮૦,૦૦૦	૩,૦૦,૦૦૦	૧,૨૦,૦૦૦	૧,૦૮,૦૦૦
ઓક્ટોબર	૫,૪૦,૦૦૦	૩,૬૦,૦૦૦	૧,૩૨,૦૦૦	૧,૧૪,૦૦૦
નવેમ્બર	૬,૦૦,૦૦૦	૩,૬૦,૦૦૦	૧,૩૫,૦૦૦	૧,૨૦,૦૦૦
ડીસેમ્બર	૬,૬૦,૦૦૦	૩,૯૦,૦૦૦	૧,૫૦,૦૦૦	૧,૨૦,૦૦૦

1. કુલ વેચાણના ૪૦% રોકડ વેચાણ અને ૬૦% ઉધાર વેચાણ ધારો.
2. રોકડ વેચાણ પર ૫% રોકડ વટાવ આપવાનો છે.
3. દેવાદારો પાસેથી ૪૦% નાણા બીજા મહિનામાં વસુલ થાય છે અને બાકીના ત્યાર પછીના માસમાં મળે છે.
4. પરોક્ષ ખર્ચમાં સ્થિર મિલકતના ઘસારાના માસિક રૂ. 15,000 લેખે સમાવેશ થાય છે.
5. લેણદારોએ આપેલ શાખનો સમયગાળો 2 માસનો છે.
6. મજુરી ચૂકવવાનો સમયગાળો ½ માસ અને પરોક્ષ ખર્ચ ચૂકવવાનો સમયગાળો 2 માસનો છે.
7. સપ્ટેમ્બર ૨૦૨૩માં ૧૨%ના ૪,૮૦,૦૦૦ ના ડીબેન્ચરનું વાર્ષિક વ્યાજ ચુકવવું પડશે.
8. ડીસેમ્બર ૨૦૨૩માં મકાનની ખરીદીનો રૂ. ૩૦,૦૦૦ નો હપ્તો ચૂકવવો પડશે.

અથવા

પ્રશ્ન-૧ રામ લીમીટેડ એક પ્રકારના માલસામાન અને એક શ્રેણીની મજૂરીને ઉપયોગમાં લઈને બે વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરે છે. આવતા સમયના અંદાજપત્ર માટેની કંપનીની માહિતી નીચે મુજબ છે.

વિગત	વસ્તુ અ	વસ્તુ બ
અંદાજીત વેચાણ (એકમો)	૩,૬૦૦	૪,૮૦૦
વસ્તુદીઠ અંદાજીત માલસામાન વપરાશ (કિ.ગ્રા.)	૫ કિ.ગ્રા.	૩ કિ.ગ્રા.
અંદાજીત માલસામાન પડતર (રૂ.૧૨ પ્રતિ કિ.ગ્રા.)	રૂ. ૧૨	રૂ. ૧૨
વસ્તુદીઠ ફાળવાયેલ પ્રમાણિત કલાક	૫	૪
અંદાજીત મજુરી દર (કલાક દીઠ રૂ. ૮)	રૂ. ૮	રૂ. ૮

જો કોઈ કામદાર અઠવાડિયાના ૪૦ કલાક કરતા વધારે સમય કામ કરે તો ઓવરટાઈમનું પ્રીમીયમ ૫૦% ચુકવવાપાત્ર છે. કારખાનામાં ૯૦ પ્રત્યક્ષ કામદારો છે. કામદારો દ્વારા ખરેખર વસ્તુના ઉત્પાદન માટે કામ કરેલ ઉત્પાદન કલાકોનો લક્ષ્યાંકિત ઉત્પાદન ગુણોત્તર(કાર્યક્ષમતા ગુણોત્તર) ૮૦% છે.

વધુમાં, અંદાજીત બિન-ઉત્પાદક સમય કામ કરેલ ઉત્પાદિત કલાકોના 20% છે. અંદાજીત સમયગાળામાં ૫ દિવસના ૧૨ અઠવાડિયા છે અને એવી ધારણા કરવામાં આવે છે કે વેચાણ અને ઉત્પાદન સમગ્ર સમયગાળા દરમ્યાન એકસરખા ધોરણે થાય છે.

એવો અંદાજ બાંધવામાં આવે છે કે અંદાજપત્રના શરૂઆતના સમયગાળામાં સ્ટોક આ મુજબ રહેશે.

વસ્તુ અ : ૧,૦૨૦ એકમો

વસ્તુ બ : ૨,૪૦૦ એકમો

કાચો માલસામાન : ૪,૩૦૦ કિગ્રા.

લક્ષ્યાંકિત આખર સ્ટોક સમયગાળામાં (જો અંદાજપત્ર સમયગાળા દરમ્યાન અંદાજીત પ્રવૃત્તિ હોય તો)

વસ્તુ અ : 15 દિવસ (વેચાણ)

વસ્તુ બ : 20 દિવસ (વેચાણ)

કાચો માલસામાન વપરાશ : ૧૦ દિવસ

ઉપરોક્ત માહિતી પરથી ઉત્પાદન અંદાજપત્ર, માલસામાન ખરીદી અંદાજપત્ર, પ્રત્યક્ષ મજુરી કલાક અંદાજપત્ર તેમજ પ્રત્યક્ષ મજુરી અંદાજપત્ર તૈયાર કરો.

પ્રશ્ન-૨ સુપર ઇન્ડિયા લીમીટેડ X, Y અને Z એમ ત્રણ પ્રકારની વસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરે છે. ત્રણેય વસ્તુઓની માહિતી નીચે મુજબ છે. (૨૦)

વિગત	X	Y	Z
મહત્તમ ક્ષમતા	૫,૦૦૦ એકમ	૨,૦૦૦ એકમ	૩,૦૦૦ એકમ
પ્રત્યક્ષ માલસામાન (રૂ.૧૦ પ્રતિ કિગ્રા)	રૂ. ૪૦	રૂ. ૧૦	રૂ. ૩૦
અન્ય ચલિત ખર્ચાઓ	રૂ. ૩૬	રૂ. ૨૫	રૂ. ૧૦
વેચાણ કીંમત	રૂ. ૧૦૦	રૂ. ૫૦	રૂ. ૬૦
સ્થિર ખર્ચા (અવગણીના શકાય એવા)	રૂ. ૨૦,૦૦૦	રૂ. ૧૫,૦૦૦	રૂ. ૧૦,૦૦૦

નીચેના ત્રણ સ્વતંત્ર સંજોગોમાં શ્રેષ્ઠ ઉત્પાદન મિશ્રણની ગણતરી કરો.

1. કુલ કાચા માલસામાનની ઉપલબ્ધતા ૧૮,૦૦૦ કીગ્રા. સુધી મર્યાદિત છે.
2. વેપારી સમજુતી પ્રમાણે પેઢી ત્રણેય વસ્તુઓના એકસાથે ૭,૫૦૦ એકમ કરતા વધુ એકમોનું ઉત્પાદન કરી શકશે નહી.
3. ત્રણેય વસ્તુઓનું કુલ ઉત્પાદન રૂ. ૬,૫૦,૦૦૦ થી વધી શકશે નહિ.

ફાળો અને કુલ નફો દર્શાવતી સંપૂર્ણ ગણતરી દર્શાવો.

અથવા

પ્રશ્ન-૨ એક કારખાનામાંથી નીચેની માહિતીઓ લેવામાં આવી છે.

વિગત	A	B
વેચાણ કીંમત	રૂ. ૨૦૦	રૂ. ૫૦૦
માલસામાન (રૂ. 20 પ્રતિ લીટર)	રૂ. ૪૦	રૂ. ૧૬૦
મજુરી (રૂ.૧૦ પ્રતિ કલાક)	રૂ. ૫૦	રૂ. ૧૦૦
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા	રૂ. ૨૦	રૂ. ૪૦
કુલ સ્થિર ખર્ચા : રૂ. ૧૫,૦૦૦		

નફાકારક ઉત્પાદન મિશ્રણ શોધી ચાવીરૂપ પરીબળોના સંજોગોમાં કઈ વસ્તુનું ઉત્પાદન નીચેના સંજોગોમાં વધુ નફાકારક રહેશે તે જણાવો.

(A) જયારે કાચોમાલ ચાવીરૂપ પરિબળ હોય ત્યારે

(B) જયારે મજુરી/ઉત્પાદન ક્ષમતા ચાવીરૂપ પરિબળ હોય ત્યારે

(C) જયારે વેચાણ જથ્થો ચાવીરૂપ પરિબળ હોય ત્યારે

કુલ પ્રાપ્ય કાચો માલસામાન ૧,000 લીટર હોય તેમજ દરેક વસ્તુના મહતમ ૩00 એકમો ઉત્પાદિત કરી શકાય તેમ હોય ત્યારે નફાકારક ઉત્પાદન મિશ્રણ શોધો.

પ્રશ્ન-3 નીચેની માહિતી પરથી પડતર વત્તા નફાની પદ્ધતિએ ફેરબદલી કિમતની ગણતરી કરો. (૧૫)

વિગત	રકમ રૂ.
કાયમી મિલકતોમાં સરેરાશ રોકાણ	૨૦,૦૦,૦૦૦
કાર્યશીલ મૂડીમાં સરેરાશ રોકાણ	૨૦,૦૦,૦૦૦
અંદાજીત ઉત્પાદન (વાર્ષિક એકમો)	૫૦,૦૦૦
સ્થિર ખર્ચાઓ	૮,૦૦,૦૦૦
અપેક્ષીત વળતરનો દર (વાર્ષિક)	૨૫%
ચલિત ખર્ચા (એકમ દીઠ)	૨૦

અથવા

પ્રશ્ન-3 અમદાવાદ કંપની લીમીટેડ પાસે 'X' અને 'Y' નામના બે વિભાગો ધરાવે છે. 'X' નું ઉત્પાદન બજારમાં વેચવામાં આવે છે. જયારે 'Y' નું ઉત્પાદન વધુ પ્રક્રિયા માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે. વિભાગ 'Y' નો મેનેજર જણાવે છે કે 'Y' ની ફેરબદલી કીંમત ખુબ જ ઊંચી છે.

કંપનીની કુલ મિલકતો રૂ. ૮ લાખ છે. 'X' ૪0,000 એકમ અને 'Y' ૧0,000 એકમ દરેક રૂ. 20 એકમદીઠના ભાવે વેચે છે.

માંગમાં કોઈ ફેરફારની અપેક્ષા નથી. એકમદીઠ ચલિત ખર્ચા રૂ. ૧૨ અને સ્થિર ખર્ચા રૂ. 2 લાખ છે

વિભાગ 'Y' ના મેનેજરના મતે ફેરબદલી કીંમત રૂ ૧૮ હોવી જોઈએ.

જો વિભાગ 'Y' આ વેચાણ અટકાવી દે તો તેને સ્થિર ખર્ચમાં રૂ. ૩0,000 અને મિલકતોના રોકાણમાં રૂ. ૧,૭૫,000 ની બચત થઇ શકે તેમ છે.

(A) શું વિભાગ 'Y' એ રૂ. ૧૮ ની કીમતે ફેરબદલી કરવી જોઈએ?

(B) વિભાગ 'X' એ લઘુતમ કીમત કેટલી નક્કી કરવી જોઈએ?

પ્રશ્ન-૪ નીચેના પર નોંધ લખો. (કોઈપણ બે) (૧૫)

(A) વેલ્યુ એન્જીનીયરીંગની નફા પર અસર.

(B) વસ્તુ જીવન ચક્રની લાક્ષણિકતાઓ.

(C) ગુણવતા પડતરનું વર્ગીકરણ.

ENGLISH VERSION

Que-1 From the following information of Arambh Limited prepare cash budget for the period of four months ended on 31st December. (20)

Cash balance as on 1st September, 2023 Rs. 30,000.

Month	Total Sales Rs.	Credit Purchase Rs.	Wages Rs.	Overhead Rs.
July	3,60,000	1,80,000	72,000	90,000
August	4,20,000	2,40,000	90,000	96,000
September	4,80,000	3,00,000	1,20,000	1,08,000
October	5,40,000	3,60,000	1,32,000	1,14,000
November	6,00,000	3,60,000	1,35,000	1,20,000
December	6,60,000	3,90,000	1,50,000	1,20,000

1. Assume 40% cash sales and 60% credit sales out of the total sales.
2. Apply 5% cash discount on cash sales.
3. 40% of the money is recovered from the debtors in the next month and the rest in the subsequent months.
4. Overhead expenses include Rs. 15,000 per month depreciation on fixed assets.
5. Credit term allowed by creditors 2 months.
6. Time lag for payment of wages **½** months and 2 months for overhead expenses.
7. 12% (p.a.) Interest due on debentures worth Rs. 4,80,000 is payable in September 2023.
8. Instalment of purchase of building Rs. 30,000 will be paid as on December 2023.

OR

Que-1 Ram Limited Manufactures two products using one type of material and one grade of labour. Following is a company's information for next period's budget.

Particular	Product A	Product B
Budgeted Sales (Units)	3,600	4,800
Budgeted Material Consumption Per Product (kg)	5 Kg	3 Kg
Budgeted Material Cost (Rs. 12 per kg)	Rs. 12	Rs. 12
Standard Hours allowed per product	5	4
Budgeted Wage Rate (Rs. 8 per Hour)	Rs. 8	Rs. 8

Overtime premium is 50% and is payable if a worker works for more than 40 hours a week. There are 90 direct workers. The target productivity ratio (efficiency ratio) for the productive hours worked by the direct workers in actually manufacturing the products is 80%.

In addition, non-productive down time is budgeted at 20% of the productive hours worked. There are 12 weeks of 5 days in the budget period and it is anticipated that sales and production will occur evenly throughout the whole period.

It is anticipated that stock at the beginning of the period will be:

Product A : 1020 Units
Product B : 2400 Units
Raw Materials : 4300 kgs

The target closing stock expressed in terms if anticipated activity during the budget period are:

Product A : 15 Days (sales)
Product B : 20 Days (sales)
Raw material consumption : 10 Days

From the above information prepare production budget, Material Purchase budget, Direct labour hour budget and Direct wages budget.

Que-2 Super India Limited is producing three products X, Y and Z. The data for the three products is given below: (20)

Particular	X	Y	Z
Maximum Capacity	5,000 Units	2,000 Units	3,000 Units
Direct Material @ Rs. 10 per Kg	Rs. 40	Rs. 10	Rs. 30
Other Variable cost	Rs. 36	Rs. 25	Rs. 10
Selling Price	Rs. 100	Rs. 50	Rs. 60
Fixed Cost (Unavoidable)	Rs. 20,000	Rs. 15,000	Rs. 10,000

Calculate the best product mix in each of the following three independent cases:

1. Total availability of raw materials is limited to 18,000 kg.
2. Under a trade agreement the firm cannot produce more than 7,500 units of the three products taken together.
3. Total sales value of the three products cannot exceed Rs. 6,50,000.

Give complete workings showing contribution and total profit.

OR

Que-2 Following information is taken from the data of a factory.

Particular	A	B
Sales Price	Rs. 200	Rs. 500
Material (Rs. 20 per liter)	Rs. 40	Rs. 160
Wages (Rs. 10 Per hour)	Rs. 50	Rs. 100
Variable overheads	Rs. 20	Rs. 40
Total Fixed Cost Rs. 15,000		

In order to find out the profitable production mix suggests the production of which product is more profitable in case of key factor in following cases:

(A) When Raw material is key factor.
(B) When Wages/Production capacity is key factor.
(C) When sales volume is key factor.

Decide the profitable production mix in case the total available raw material is 1,000 liter and the maximum 300 units of each product can be produced.

Que-3 From the following information calculate the transfer price on the basis of cost-plus profit method. (15)

Particular	Rs.
Average investment in fixed assets	20,00,000
Average investment in working capital	20,00,000
Estimated production (Annual Units)	50,000
Fixed costs	8,00,000
Expected Return (Annually)	25%
Variable Cost (Per Unit)	20

OR

Que-3 Ahmedabad Company limited has two division namely X and Y. Production of X is sold in market and production of Y be used for more process. Manager of Division Y states that transfer price of Y is high.

Total assets of the company are Rs. 8 lakhs. X sold 40,000 units and Y sold 10,000 units at Rs. 20 per unit.

There is no expectation of change in demand. Variable cost per unit is Rs. 12 and fixed expenses are Rs. 2 Lakh.

Manager of division Y expects that transfer price should be Rs. 18

If division Y stops these sales they can save Rs. 30,000 in fixed expenses and Rs. 1,75,000 in investment of assets.

(A) Should division Y transfer its production at Rs. 18?
(B) Which minimum price should be decided by division X?

Que-4 Write a note on: (Any Two) (15)

(A) Impact of Value Engineering on Profit. **(C)** Classification of Quality Costing.
(B) Characteristics of Product Life Cycle.

****